

ประมวลปัญหา-เฉลยบาลีไวยากรณ์ ประโยค ๑ – ๒

(นามศัพท์)

๑. นามศัพท์ทั้ง ๓ อย่างไหนแบ่งเป็นกี่อย่าง อะไรบ้าง ?

ตอบ นามนาม แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ สาธารณนาม ๑ อสาธารณนาม ๑, คุณนาม แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ ปกติ ๑ วิเศษน ๑ อติวิเศษ ๑, สัพพนาม

แบ่งเป็น

๒

อย่าง

คือ

ปุริสสัพพนาม

๑

วิเศษนสัพพนาม

๑ ๑

๒. สัพพนาม คือนามอย่างไร ?

ตอบ สัพพนาม คือนามที่ใช้แทนนามนามซึ่งออกชื่อมาแล้ว เช่น ท่าน เธอ เขา มัน กู สู เอง มีง เป็นต้น ๑

๓. ลิงค์แปลว่าอะไร จัดเป็นเท่าไร อะไรบ้าง และจัดอย่างไร ?

ตอบ แปลว่าเพศ, จัดเป็น ๓ ปุ่กลิงค์ เพศชาย ๑ อิตถิลิงค์ เพศหญิง ๑ นปุ่กสลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง ๑, จัดตามสมมติของภาษาบ้าง ตามกำเนิดบ้าง

๑

๔. วจนะหมายความว่าอะไร มีกี่อย่าง อะไรบ้าง จำเป็นต้องมีหรือ ถ้าไม่มี จะเป็นอย่างไร ?

ตอบ วจนะหมายความว่า คำพูดที่ระบุจำนวนนามนาม มี ๒ อย่าง คือ เอวจนะ สำหรับพูดถึงนามนามสิ่งเดียว, พหุวจนะ สำหรับพูดถึงนามนามหลายสิ่ง, ถ้าไม่มีก็ทำให้ทราบจำนวนของนามว่ามากหรือน้อยไม่ได้ ๑

๕. วิภัติ มีหน้าที่อย่างไร มีจำนวนเท่าไร จัดเป็นหมวดหมู่กันอย่างไรบ้าง จงบรรยาย ๑

ตอบ วิภัติมีหน้าที่แจกนามศัพท์ตามการันต์นั้นๆ ทำให้ศัพท์มีรูปต่างๆ หมุนไปให้ความตามภาษา มีจำนวน ๑๔ จัดเป็นเอวจนะ ๗ พหุวจนะ ๗ และจัดเป็นที่

๗ ที่ คือ

ปฐมาที่

๑

ทุติยาที่

๒

ตติยาที่

๓

จตุตถีที่

๔

ปัญจมีที่

๕

ฉกฺขีที่

๖

สัตตมีที่

๗ ๑

๖. วิภัติ มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบมีประโยชน์ ทำผู้ศึกษาให้กำหนดเนื้อความได้ง่ายขึ้น และจำลึงค์จะได้อ่านง่ายขึ้น ทำเนื้อความแห่งศัพท์ทั้งปวงให้ประสานเกี่ยวเนื่องถึงกัน และได้ความตามภาษานิยม ๑

๗. การันต์คืออะไร เป็นสำคัญอย่างไร ?

ตอบสระที่สุ่อักษรหรือสระที่คูณศัพท์ เรียกว่า การันต์ จะทราบได้ว่าศัพท์ไหนเป็นการันต์อะไร ท่านให้สังเกตสระที่สุ่อักษรนั้นเป็นสำคัญ

ในอันให้จำลิงค์ได้แม่นยำขึ้น และให้ความสะดวกในการแจกศัพท์ให้เปลี่ยนแปลงไปตามวิภัติทั้ง ๗ ๑

๘. การันต์โดยพิสดารมีเท่าไร โดยย่อมีเท่าไร อะไรบ้าง ?

ตอบ การันต์โดยพิสดารมี ๑๓ คือ ปุงลิงค์มีการันต์ ๕ คือ อ อิ อี อุ อุ. อิตถิลิงค์มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อู อุ. นปุงสกลิงค์มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ, โดยย่อมี ๖ คือ อ

อา

อิ

อี

อุ

อู

๑

๙. อตต ศัพท์ ไม่มีพหูวนะ ถึงคราวให้พหูวนะ จะใช้อย่างไร ?

ตอบ ใช้เอกวจนะนั้นเอง แต่ถ้ามีนามที่เป็นพหูวนะนั้นหลายพวก ใช้คำเอกวจนะซ้ำ ๒ หน อุทาหรณ์ อตตโน อตตโน ปตตาสเนสสู นิสีทีสู ๑

๑๐. ราช ศัพท์ เป็นได้กี่ลิงค์ ลิงค์อะไรบ้าง วิธีแจกแบบเดียวกันหรือต่างกัน ?

ตอบ ราช ศัพท์ เป็นได้ ๒ ลิงค์ คือ ปุงลิงค์ และอิตถิลิงค์ มีวิธีแจกต่างกันคือ ปุงลิงค์ แจกอย่างที่ปรากฏชัดในแบบแล้ว ส่วนที่เป็นอิตถิลิงค์แจกตามแบบนารี ๑

๑๑. มโนคณะ มีกี่ศัพท์ คืออะไรบ้าง มีวิธีแปลงวิภัติเป็นอย่างไร เมื่อเข้าสมาส จะต้องทำอย่างไรบ้าง ?

ตอบ มโนคณะ มี ๑๒ ศัพท์ คือ มน อย อูร เจต ตป ตม เตช ปย ยส วจ วย ลีร. มีวิธีแปลงวิภัติคืออย่างนี้ คือ นา กับ สมาเป็น อา, ส ทั้ง ๒ เป็น โอ, สมี

เป็น
อิ
,
แล้วลง
ส
อาคมเป็น
สา
เป็นโส

เป็นลี
, เอา
อเป็น
โอ
ได้บ้าง

,
เมื่อเข้าสมาสแล้ว
ต้องเอาสระที่สุดของตนเป็น
โอ
ได้
เหมือนคำว่า
มโนโคโณ

หฺมฺแห่งมนะ
อโยมยี่

ของที่คุณทำด้วยเหล็ก
ฯ

๑๒. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า สังขยา ?

ตอบ ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนามให้รู้ว่า นามนามมีจำนวนมากน้อยเท่าไรแน่ เรียกว่า สังขยา ฯ

๑๓. สังขยา มีกี่อย่าง ใช้ต่างกันอย่างไร เป็นนามอะไร ?

ตอบ สังขยา มี ๒ อย่าง คือ ปกติสังขยาและปฐมสังขยา, ปกติสังขยาใช้นับตามปกติ เช่น ๑ ๒ ๓ ปฐมสังขยา ใช้นับตามลำดับที่ เช่น ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓, ปกติสังขยา

ตั้งแต่

เอก ถึง จตุ

เป็นศัพท์นาม

ตั้งแต่

ปัญจ

ถึง

อฏฺฐนวุติ

เป็นคุณนาม

ตั้งแต่

เอกุนสตี

ไปเป็นนามนาม

ส่วน

ปुरुณสังขยา

เป็นคุณนามล้วน

ฯ

๑๔. ปกติสังขยา เป็นนามอะไร ?

ตอบ ปกติสังขยา แบ่งเป็นนามดังนี้ คือ ตั้งแต่ เอก. ถึง จตุ. เป็นศัพท์นาม. ตั้งแต่ ปัญจ ถึง อฏฺฐนวุติ เป็นคุณนาม. ตั้งแต่ เอกุนสตีไป เป็นนามนาม ฯ

๑๕. สัพพนาม มีเท่าไร อะไรบ้าง และต่างกันอย่างไร ?

ตอบ สัพพนาม มี ๒ คือ ปุริสศัพท์นาม ๑ วิเสสนศัพท์นาม ๑. ต่างกัน คือ ปุริสศัพท์นาม สำหรับใช้แทนชื่อคน สัตว์ และสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้ออกชื่อมาแล้ว เพื่อมิให้ซ้ำ

ฯ ซาก ฯ

ซึ่งไม่เพราะเหตุ

เช่น

โส

เขา

ตวี

เธอหรือท่าน

,
อหิข้าพเจ้าหรือเรา

ตามฐานะสูงหรือต่ำ

.
ส่วนวิเศษนศัพท์นาม

ส่องความให้ทราบว่า
สิ่งนั้น

ๆ
อยู่ใกล้หรือไกล
เช่น

โส
ชโน
ชนัน

,
เอโส

ธมโม
ธรรมัน

,
อิหิ

วตถุ
วัตถุนี

,
อสุโก

บุคคลโล
บุคคลโนน

เป็นต้น
ๆ

๑๖. ปุริสศัพท์นาม แบ่งเป็นกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? และใช้ศัพท์อะไรประจำชั้นนั้น ๆ ?

ตอบ แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ ประถมบุรุษ ๑ มัชฌิมบุรุษ ๑ อุตตมบุรุษ ๑ ประถมบุรุษใช้ ต ศัพท์ มัชฌิมบุรุษใช้ ตุมห ศัพท์ อุตตมบุรุษใช้ อมห ศัพท์ ๗

๑๗. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร ? อะไรบ้าง ? และหมายความต่างกันอย่างไร ?

ตอบ วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ นิยม กับ อนิยม, นิยม คือพูดเจาะจงถึงคนหรือของสิ่งนั้นสิ่งนี้โดยแน่นอน อนิยม คือพูดไม่เจาะจงลงเป็นแน่นอน ฯ

(อภัยศัพท์)

๑. อภัยศัพท์ ท่านแบ่งไว้กี่พวก ใช้ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ อภัยศัพท์ แบ่งไว้ ๓ จำพวก คือ อุปสัค นินบาต ปัจจัย. อุปสัคนั้นสำหรับใช้นำหน้านามและกริยาให้วิเศษขึ้น, นินบาตนั้น

สำหรับลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง

กริยาศัพท์บ้าง

บอกอาลปนะ

กาล

ที่ปริจเฉท

เป็นต้น

,
ปัจจัยนั้น

สำหรับลงท้ายนามนามบ้าง

ศัพท์นามบ้าง

เป็นเครื่องหมายวิภัติ,

ลงท้ายธาตุ

เป็นเครื่องหมายกริยา

ฯ

๒. อุปสัค กับ นินบาต ต่างกันอย่างไร ไฉนจึงเรียกว่าอภัยศัพท์ ?

ตอบอุปสัค สำหรับใช้นำหน้านามและกริยา, นินบาต สำหรับ ลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กริยาศัพท์บ้าง. เพราะเป็นศัพท์คงรูปอยู่อย่างเดียว จะแจกด้วยวิภัติทั้ง

๗

แปลงรูปไปต่าง

เหมือนนามทั้ง

๓

ไม่ได้

จึงเรียกว่า

อภัยศัพท์

ฯ

๓. อุปสรรค มีกี่ตัว อะไรบ้าง ?

ตอบ อุปสรรค มี ๒๐ ตัว, อติ อธิ อนุ อุป อภิ หรือ ปิ อภิ อว หรือ โอ อา อุ อูป ทุ นิ นี ป ปฏิ ปรา ปริ วิ สึสุ.

๔. นิบาตมีไว้เพื่อใช้ทำอะไร และแบ่งเป็นหมวดหมู่อย่างไร ?

ตอบ นิบาต มีไว้เพื่อใช้ลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กริยาศัพท์บ้าง. แบ่งเป็น ๑๑ หมู่ คือ นิบาต บอกกาลปะนะ ๑ บอกกาล ๑ บอกที่ ๑ บอกปริจเฉท ๑ บอกอุปมาอุปไมย

๑

บอกปฏิเสธ

๑

บอกความไต่ยื่นเล่าสื่อ

๑

บอกความปรักป

๑

บอกความถาม

๑

บอกความรับ

๑

บอกความเตือน

๑ ฯ

๕. นิบาตที่ลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กริยาศัพท์บ้างนั้น เป็นอย่างไร จงแสดงอุทาหรณ์ให้ดูด้วย ?

ตอบ ที่ลงในระหว่างนามศัพท์นั้น เช่น อุปาสโก เจว อุปาสโกจ สโตปตติผลาทีนิ ปาปุณีสสุ, จ นิบาต ๒ ตัวนั้น ลงในระหว่างนามศัพท์, ส่วนที่ลงในระหว่างกริยาศัพท์นั้น

เช่น

จกฺขุณิ

นสฺสนตุ

วา

ภิชฺชนตุ

วา

, ๒ ศัพท์ลงในระหว่างศัพท์กิริยา

เช่นนี้เป็นต้น

ฯ

๖. ภนเต กับ อาวุโส มีวิธีใช้ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ภนเต เป็นคำสำหรับคฤหัสถ์เรียกบรรพชิตโดยเคารพ หรือบรรพชิตผู้นอนพรหมากว่า เรียกบรรพชิตผู้แก่กว่า, อาวุโส เป็นคำสำหรับบรรพชิตที่มีพรรษามากกว่า เรียกบรรพชิตที่มีพรรษาน้อยกว่า และสำหรับบรรพชิตเรียกคฤหัสถ์ ฯ

๗. ศัพท์อาลปนะในอภัยศัพท์ มีเท่าไร อะไรบ้าง ?

ตอบ ศัพท์อาลปนะ มี ๑๐ คือ ยคฺฆเ ภนเต ภทฺนเต ภณเ อมฺโภ อาวุโส เร อเร เท เซ ฯ

๘. โต บัจจย เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร และแปลว่าอะไร ?

ตอบ โต บัจจย เป็นเครื่องหมายตติยวิภัตติ แปลว่า แต่, เป็นเครื่องหมายบัญญัติวิภัตติ แปลว่า ข้าง ฯ

อ.ธีรเดช เลิศแล้ว ป.๕.๙

[HOME](#)

ประมวลปัญหา-เฉลยบาลีไวยากรณ์ ประโยค ๑ - ๒ (นามศัพท์-อภัยศัพท์)

เขียนโดย Administrator

วันอังคารที่ 12 มิถุนายน 2012 เวลา 13:53 น. - แก้ไขล่าสุด วันอังคารที่ 05 เมษายน 2016 เวลา 10:41 น.
